

N:o 28.

Ank. titl Riksd. Kansli den 29 Febr. 1868, kl. 10 f. m.

*Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Betänkande N:o 3,
i anledning af väckt förslag om tillägg till 7 § i Kongl.
Förordningen af den 13 Juli 1853, angående fattigvården
i riket.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 4) har Herr S. Ribbing föreslagit en underdänig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan om ett sådant tillägg till Kongl. Förordningen om fattigvården i riket den 13 Juli 1853, hvarigenom, i kommun, som eger arbetsinrättning, »fattigvårdsstyrelsen, utöfver de densamma i 7 § tillerkända rättigheter, derjemte erhåller den, att hos Konungens Befallningshafvande till intagning å sådan inrättning anmäla arbetsför person, som är så beskaffad eller i sådant förhållande, som i nyssnämnda § mom. 1 och 2 säges, samt att Konungens Befallningshafvande har att, der nyss anförda omständigheter befinnas ega rum, till intagning å inrättningen, på högst ett år hvarje gång, döma och, der så behöfligt är och begäres, låta införskaffa samma person, med skyldighet för denne att för kommunens räkning förrätta det arbete, som honom föresattes och till hvilket han är i stånd.»

Genom 2 § 3 mom. i åberopade förordning är visserligen stadgadt, att fattigvårdssamhällen må förena sig om bildande af gemensam arbetsinrättning; men om sättet för begagnande deraf innehåller författningen icke någon föreskrift, utan heter det i 7 § 4 mom., att arbetsför person, som icke vill arbeta, skall till behandling såsom försvarslös anmälas.

Uti Stockholms stad eger ett annat förhållande rum. På den derstädes befintliga arbetsinrättning, som, enligt Kongl. Reglementet den 4 Oktober 1864 § 1, har för ändamål, ibland annat, att, såsom orden lyda, »emottaga, med arbete sysselsätta och dymedelst till ordentliga och gäyneliga

samhällsmedlemmar söka ombilda sådana kringstrykande och betlande personer, som ega förmåga, men sakna håg till arbete», skola, på sätt vidare i § 14 är stadgadt, efter hänvisning af fattigvårdsstyrelsen eller Polismästaren, intagas på nämnda sätt kvalificerade personer — eller just sådana, som i motionen afses.

Vid betraktande häraf befinnes motionen åsyfta, att åt fattigvårdssamhälle i landsorten, som sig med arbetsinrättning förser, bereda samma förmån, som redan i hufvudstaden åtnjutes, på samma gång som en nu befintlig brist uti ifrågavarande hänseende i 1853 års Förordning afhjelpes; och då motionen jemväl för öfrigt, på sätt af motionären är närmare utveckladt, har allt skäl för sig, får Utskottet vördsamt tillstyrka,

att, i enlighet dermed, underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen beslutas.

Stockholm den 24 Februari 1868.

På Utskottets vägnar:

A. R. Falkman.

Reservation:

af Herr *C. Liljenmark*: »Undertecknad har icke kunnat instämma i det slut, hvartill Utskottets pluralitet kommit vid behandlingen af Herr Ribbings motion N:o 4. Först anmärker jag, att genom motionens antagande skulle en *speciallag*, d. v. s. en särskild lag stiftas att gälla i de kommuner, som ega arbetsinrättning, hvaraf följden skulle blifva, att en kommun *med* arbetsinrättning skulle få en mycket större straffmagt öfver sådana fattighjon, som kunna, men icke vilja med arbete försörja sig och de sina, än en kommun *utan* arbetsinrättning, en omständighet, som alldeles kastar öfver ända principen *om allas likhet inför lagen*.

Men flera andra betänkligheter förekomma, hvaribland jag anhåller få anföra följande:

1:o med behörigt afseende å de lägre klassernas rätt, anser jag det vara att *legalisera valdet*, om en person, som *kan* men icke *vill* arbeta, men för öfrigt *ej är för något brott tillvåtelig*, skulle kunna beröfvas friheten och insättas på tvångsarbete under ett helt års tid. Många röster höja sig

i våra dagar för bysättningstvångets fulla afskaffande. Till dessas antal hörer ock jag. Bysättningstvånget afser dock att framtvunga tillgångarne hos en person, som åtminstone begått det *bedrägeriet* att hafva satt sig i skuld, som han ej vill betala. Nu kan man väl också säga, att en arbetsför person, som satt sig i skuld hos kommunen för understöd, som han kunde men ej vill med sitt arbete betala, är jemförlig med bysättningsfången; men denna jemförelse haltar dock betydligt, då man tager i betraktande, att bysättningsfången icke alls är förbunden att genom tvångsarbete afbetala sin skuld, då man deremot i afseende på fattighjonet lägger sten på börda och ökar frihetens förlust med tvångsarbete och derigenom i ordets strängaste bemärkelse utkräver *den yttersta skärfran*. När nu så många röster höja sig för bysättningstvångets fulla afskaffande, är det då lämpligt, frågar jag, att för ett tredskande fattighjon införa ett nytt slag af bysättning, hårdare än det, som man i rättskänslans och humanitetens namn vill afskaffa;

2:o innehåller motionen förslag till en *procedur*, som jag icke kan gilla. Der föreslås, att fattigvårdsstyrelsen eger att hos Konungens Befallningshafvande till intagning *anmäla* en sådan person, som i motionen afses, *der nyss anförda omständigheter befinnas ega rum*, d. v. s. att Konungens Befallningshafvande har sig ålagdt, att förvissa sig om de uppgifna qualificationerna hos personen i fråga, hvarefter samma auktoritet eger att döma honom till högst ett års tvångsarbete, m. m. För en person, som sålunda löper fara att under ett helt år förlora sin frihet, tillerkännes nu ingen rättighet att *blifva hörd*; honom tillerkännes ingen rättighet att *få förklara sig*, eller, med andra ord, att få försvara sig. Med ett ord: han är rättslös; rättslösare än den gröfsta brottsling, ja! ända derhän, att han *möjligen icke ens vet af*, att han löper fara att förlora sin frihet för ett helt år, förrän Konungens Befallningshafvande hemtar honom;

3:o har den värde motionären icke aktat nödigt, att uppsöka *källan* till det onda, hvaröfver han klagat, och föreslå åtgärder till dess igenstopande, d. v. s. han har icke kunnat anvisa oss några *preventiva* åtgärder. Han ser ett faktum blott, ett faktum lika oemotsägligt som bedröfligt, nemligen att fattigvårdskostnaderna inom få år på många ställen mångdubblats; och till botemedel häremot har han ingen annan utväg att anvisa, än tvångsarbetshuset. Det må väl förtjena att undersökas, huru det varit möjligt, att Svenska folket, från urminnes tider känt för en utmärkt *förmåga att lita på egen kraft*, i en hast blifvit till den grad förslappadt och förderfvadt, som det nu synes vara. Jag tvekar icke att uttala den tanken, att detta skett genom en missförstådd filantropi eller, med andra ord, derigenom att man genom en oförståndig lagstiftning och en ännu oförståndigare

digare tillämpning af fattiglagarne upphöjt näringslösheten till födkrok, härigenom frammanat en mängd onda andar, som kunna sammanfattas under det gemensamma namnet: *näringsohäga*, låtit arbetaren förstå och *erfara*, att han kan lägga armarne i kors, påcka på *arbete*, som han vet att kommunen icke utan stora svårigheter och kostnader kan anskaffa, sedan påcka på *bröd* för sig, hustru och barn, och sålunda i allo anse sig befriad från människans allmänna lott, att med bekymmer och i sitt anletes svett äta sitt bröd.

Låt om oss föreställa oss, att den massa af dalfolk, som årligen begifver sig ut från sin magra hembygd i den *ärofulla* afsigten att *söka* arbete och alltid lyckas deri, emedan jag aldrig hört, att en dalkarl eller kulla fått återvända hem *i brist på arbete*, föreställom oss, säger jag, att också desse grepo till näringslösheten såsom födkrok, stadnade hemma och der påckade på arbete eller bröd; ställ sedan derbredvid tvångsarbetshuset såsom botemedel, så skulle följden blifva den, att Dalarnes halfva befolkning skulle genom den andra halfvan försörjas på tvångsarbetshus, hvilket, att tala med Euclides, *är omöjligt*.

Jag tror således för min del, att den väg, som motionären anvisat oss till fattigvårdskostnadernas förminskande, icke duger, och hemställer,

att Riksdagen förkastar Utskottets tillstyrkande och lemnar motionen utan afseende».

Häruti instämde Herrar *P. Petersson* och *P. Andersson*.